1-1

Verzoek om reactie op advies Landsadvocaat m.b.t. advisering 8e AP en de Kaderrichtlijn Water

Aan: MLVVN

[redacted]

Datum:21-10-2025

Aanleiding
Naar aanleiding van de nota met daarin de stukken stikstofgebruiksnormen in het kader van het 8e AP (waaronder de Kamerbrief die afgelopen vrijdag is verstuurd na afloop van de MR) gaf u aan dat u de uitvraag voor de Landsadvocaat voor nu nog even wil aanhouden omdat daar nog overleg over plaatsvindt.

Gevraagd besluit
U kunt aangeven of u inmiddels akkoord kunt gaan met de uitvraag voor de Landsadvocaat.

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur
[redacted]

Datum
02-10-2025

Kenmerk
DGA / 101530344

nota
TER ADVISERING

Nota aanbieden wijzigingsregeling stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof ter consultatie

Kopie aan

Bijlage(n)
16

Parafenroute
[redacted]

Aanleiding
Op 24 en 26 juni, 18 augustus en 22 september jl. is met u gesproken over de invulling van de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden zoals opgenomen in het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn (8e AP). Volgend uit deze gesprekken is in lijn met de kamerbrief concept 8e AP bijgaande conceptregeling tot wijziging van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) voorbereid die ter internetconsultatie kan worden voorgelegd. U kunt deze wijzigingsregeling aanbieden aan de MR van 10 oktober aanstaande in verband met de start van de internetconsultatie van de regeling.

In het laatste gesprek is met u gesproken over de wenselijkheid van een juridische analyse van de voorgenomen aanpassing gebruiksnormen in relatie tot het achteruitgangsverbod van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Naar aanleiding van uw verzoek in reactie op de concept adviesaanvraag aan de landsadvocaat, stellen wij u handelingsopties voor hoe hiermee om te gaan. Tot slot wordt op uw verzoek nog ingegaan op de status van suikerbieten als een uitspoelingsgevoelige teelt in grondsoortregio zand-zuid.

Advies
U wordt geadviseerd:
- in te stemmen met:
    - bijgevoegde wijziging van de Urm inzake de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden;
    - de concept-Kamerbrieven over de start van de internetconsultatie van de regeling tot aanpassing gebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof en het vervolgproces voor het 8e AP.
    - een begeleidende notitie voor de internetconsultatie met de kaart voor de aandachtsgebieden fosfor,
    - de oplegger voor de MR.

Ontvangen BPZ

- het aanbiedingsformulier MR te ondertekenen, en deze met bovengenoemde documenten aan te bieden aan de MR van 10 oktober aanstaande (aanleveren 3 oktober), voor het starten van de internetconsultatie op 13 oktober aanstaande.
    - Om de wijziging van de stikstofgebruiksnormen nog per 1 januari 2026 in te laten gaan is het nodig de regeling én het 8e AP uiterlijk per 1 januari 2026, in te laten gaan. Indien het 8e AP niet tegelijkertijd in werking treedt, kan de wijzigingsregeling niet in werking treden, omdat in dat geval geen sprake is van implementatie en notificatie vanwege technische voorschriften van de regeling in Brussel dan niet achterwege kan blijven (duur drie maanden).
- Ten aanzien van de analyse van het achteruitgangsverbod wordt u geadviseerd de vragen uit de eerder aan u voorgelegde adviesaanvraag (bijgevoegd) alsnog te stellen aan de landsadvocaat, parallel aan de internetconsulatie van deze regeling, en de inhoud van het concept 8e actieprogramma en de wijzigingsregeling afhankelijk van de uitkomst van het advies opnieuw te bezien na afloop van de internetconsultatieperiode.
    - Bij de internetconsultatie en in bijgevoegde kamerbrieven kunt u dan aangeven dat dit mogelijk nog aanleiding kan geven wijzigingen door te voeren in het 8e AP en de wijzigingsregeling.
    - Als u besluit geen advies in te winnen over het 8e AP in relatie tot het achteruitgangsverbod en bijgevoegde wijzigingsregeling in internetconsultatie te brengen, blijft het onduidelijk in hoeverre het achteruitgangsverbod de juridische houdbaarheid van het 8e AP in de weg staat. U wekt dan mogelijk verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het 8e AP (inclusief de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden) die achteraf niet waargemaakt kunnen worden. Dit kan ook gevolgen hebben voor de rechtmatigheid van de regeling en aanleiding geven tot juridische procedures.
- Tot slot wordt u geadviseerd voorafgaand aan de MR van 10 oktober politieke afstemming te zoeken met andere bewindspersonen (tenminste de minister van IenW).

Kernpunten

Wijzigingsregeling stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof

- Op 22 september jl. heeft u uw goedkeuring gegeven op de verdere uitwerking van de wijziging van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof.
- Voor de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen zal met het oog op het bereiken van de norm van 50 mg/l nitraat in het uitspoelende grondwater, in zuidelijke zandgronden een verlaging van stikstofgebruiksnormen van uitspoelingsgevoelige akkerbouwgewassen worden doorgevoerd.
- Vanuit milieukundig oogpunt is er, met het oog op doelbereik en doelbehoud in relatie tot de doelstelling van 50 mg/l van de Nitraatrichtlijn, voor gekozen om in noordelijke en westelijke zandgronden en centrale zandgronden de stikstofgebruiksnormen van gewassen die onder de 85% van het

bemestingsadvies liggen te verhogen tot dat niveau. In deze grondsoortregio's worden de stikstofgebruiksnormen verlaagd in aan te wijzen aandachtsgebieden stikstof omwille van de oppervlaktewaterkwaliteit.

- Stikstofgebruiksnormen in andere grondsoortregio's (klei, veen en löss) blijven gelijk.
- De aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof is eveneens opgenomen in deze wijzigingsregeling. Separaat wordt, ter informatie, ook een kaartmet de aandachtsgebieden fosfor stikstof getoond in de internetconsultatie in een apart memo.(Het areaal aandachtsgebieden stikstof is kleiner dan de voorheen aangewezen met nutriënten verontreinigde gebieden (hierna: nv-gebieden). Dit komt enerzijds omdat alleen de KRW-toestroomgebieden die uitsluitend niet voldoen voor stikstof in het oppervlaktewater op basis van het toetsingskader voor aandachtsgebieden stikstof en de landbouwbijdrage zijn weergegeven. En anderzijds omdat er een gedetailleerdere beoordeling van oppervlaktewateren mogelijk is met de geactualiseerde bronnenanalyse.
- De aandachtsgebieden stikstof zijn onderverdeeld in gebieden categorie 1., waar een korting van 10% van het bemestingsadvies op de stikstofgebruiksnormen gaat gelden en gebieden categorie 2., waar een korting van 20% van het bemestingsadvies op de stikstofgebruiksnormen gaat gelden. De stikstofgebruiksnormen die, rekening houdend met deze korting, voor deze gebieden gelden zijn in de nieuwe tabel 8 van bijlage A in de Urm opgenomen.
- Uitzondering hierop zijn de grondsoortregio's zand-zuid en löss waar ten opzichte van bovengenoemde verscherping voor grondwater geen verdere verlaging van de stikstofgebruiksnormen door te voeren vanwege de aanwijzing als aandachtsgebied stikstof voor oppervlaktewaterkwaliteit. In deze gebieden liggen de stikstofgebruiksnormen al dermate laag, dat een verdere aanscherping in deze regio niet meer verantwoord is.
- In de uitwerking van de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof is eveneens vanuit milieukundig oogpunt ervoor gekozen om een topografisch perceel dat deels in een categorie 2-aandachtsgebied stikstof en deels in een categorie 1-aandachtsgebied stikstof ligt, volledig wordt aangewezen als een categorie 2-aandachtsgebied stikstof (met 20% korting op de stikstofgebruiksnorm).
- Om de wijziging van de stikstofgebruiksnormen nog per 1 januari 2026 in te laten gaan is het nodig dat ook het 8e AP uiterlijk 1 januari 2026 ingaat. Hierdoor wordt een standstill-termijn van drie maanden vanwege een notificatieplicht van technische voorschriften voorkomen, omdat in het geval van implementatie via het 8e AP sprake is van 1-1 implementatie van Europese regelgeving. Daarbij is de voorgeschreven zienswijzeprocedure van zes weken niet van toepassing indien sprake is van implementatie, als gevolg waarvan kan worden volstaan met een internetconsultatieperiode van vier weken. Indien gelijktijdige inwerkingtreding niet lukt (in ieder geval voor start van het bemestingsseizoen 2026), zal de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen pas per 1 januari 2027 in werking kunnen treden.
- Naar aanleiding van uw vraag is nagegaan of in andere lidstaten versoepelingen van de stikstofgebruiksnormen zijn doorgevoerd. Dat is niet

het geval, alleen in Denemarken is vanwege de hogere gewasopbrengsten een versoepeling van de stikstofgebruiksnormen doorgevoerd. Deze Deense invulling van een hogere stikstofgebruiksnorm kent het huidige Nederlandse mestbeleid al (stikstofdifferentiatie zoals de friet/biet-regeling).

Analyse achteruitgangsverbod KRW

- Eerder bent u geïnformeerd over de kritische reacties op het concept 8e AP van de minister van IenW en de Europese Commissie (nota met kenmerk DGA/1010377588), in de internetconsultatiereactie van de Unie van Waterschappen en ook in het aanstaande advies van de CIE MER en dat dit concept 8e AP in strijd is met het achteruitgangsverbod van de KRW.
- Naar aanleiding hiervan is aan u een voorstel voor een adviesaanvraag aan de landsadvocaat voorgelegd (zie bijlage).
- Ten aanzien van de keuze om een adviesaanvraag aan de landsadvocaat in overweging te nemen, geven wij u de volgende handelingsopties mee:
    - een advies van de landsadvocaat brengt met zich mee dat u in ieder geval de uitkomsten hiervan in overweging moet nemen voor het definitieve 8e AP.
    - een uitkomst dat het concept 8e AP in strijd is met het achteruitgangsverbod van de KRW kan ertoe leiden dat u bij opvolging van dit advies bepaalde maatregelen moet aanscherpen (met name stikstofgebruiksnormen, aanwijzing aandachtsgebieden en omvang bufferstroken), dan wel andere maatregelen moet toevoegen aan het 8e AP.
    - in de internetconsultatiereacties op het 8e AP komt dit vanuit verschillende organisaties (met name natuurorganisaties, waterbeheerders) het achteruitgangsverbod naar voren. MOB heeft zich in de reactie en op haar website zeer kritisch geuit over het 8e AP in relatie tot de KRW, een juridische procedure vanuit de MOB is niet uit te sluiten.
    - de mogelijke strijdigheid met het achteruitgangsverbod maakt het 8e AP juridisch kwetsbaar, zowel nationaal als Europees, met mogelijk onzekerheid en juridische procedures.
    - indien u geen advies aan de landsadvocaat vraagt, blijft het juridisch onzeker of het huidig voorgestelde 8e AP in strijd is met het achteruitgangsverbod. In dit geval is het onzeker hoe partijen die dit signaal reeds hebben afgegeven hiermee zullen omgaan en zijn juridische procedures niet uit te sluiten.
    - indien u wel juridisch advies vraagt over het achteruitgangsverbod in relatie tot het 8e AP heeft u de mogelijkheid om het 8e AP in lijn met de KRW in te vullen en daarmee juridisch houdbaar te maken.

Reactie op vragen over de uitspoelingsgevoeligheid van suikerbieten op zuidelijke zandgrond

- Voor de wijziging van de stikstofgebruiksnormen vanuit het milieukundig oogpunt van de grondwaterkwaliteit is advies gevraagd aan de CDM. De CDM heeft in haar advies scenario's gegeven voor de verschillende zandgronden (Noord, Centraal, Zuid) en lössgrond.

- Het CDM-actualisatieadvies is gebaseerd op het WOG-WOD model op basis waarvan het stikstofgebruiksnormenstelsel is vormgegeven in 2006. Dit is een model dat voor de uitspoeling niet kijkt naar individuele akker- en tuinbouwgewassen (AT-gewassen), maar naar de uitspoeling van alle AT-gewassen tezamen op gebiedsniveau en daarmee het bouwplan van akkerbouwers. Ook het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM) is ingericht op bepaalde type bedrijven (melkvee, akkerbouw, hokdierbedrijven) en op het bouwplan van die bedrijven.
- De uitspoelingsgevoeligheid van gewassen wordt gewogen op basis van de aan- en afvoer van stikstof van gewassen. Dit is niet gebaseerd op de gemeten uitspoeling van een gewas, waarop ook het LMM ook niet is ingericht.
- Indien u ervoor kiest de stikstofgebruiksnormen van sommige gewassen te verhogen ten opzichte van deze concept wijzigingsregeling, dan zou dat betekenen dat andere gewassen een lagere stikstofgebruiksnorm zouden krijgen om het beoogde doel van gemiddeld 50 mg/l te bereiken op gebiedsniveau. Dat terwijl het voor akkerbouwers niet zo zeer gaat om de stikstofgebruiksnorm van elk individueel gewas, maar om de optelsom van de totale stikstofgebruiksruimte van het bedrijf voor alle percelen (bouwplan op bedrijfsniveau met verschillende gewassen).
- Op basis van het CDM-actualisatieadvies en de uitkomsten van het WOG-WOD model is er geen onderbouwing om anders met suikerbieten om te gaan in zand-zuid. Wel kunnen doelsturing en de mogelijkheid om stikstofgebruiksruimte te verdienen bij goede resultaten conform de doelsturingssystematiek, verlichting bieden bij de teelt van bijvoorbeeld suikerbieten.

Verzoek Landsadvocaat advisering 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KRW)

Inleiding
De Nitraatrichtlijn verplicht lidstaten tot het vaststellen van een actieprogramma eens per vier jaar. Vanaf 1 januari 2026 gaat het 8e AP in dat tot doel heeft om de waterkwaliteit voor zover het gaat om nutriënten afkomstig van de landbouw te verbeteren. Het doel van de Nitraatrichtlijn hangt nauw samen met de doelen van de Kaderrichtlijn Water en Nederland moet aan beide richtlijnen voldoen.

De afgelopen periode is gewerkt aan het concept 8e AP. In de periode van 14 juli tot en met 25 augustus heeft de internetconsultatie en de zienswijzeprocedure van het bijgevoegde concept 8e AP plaatsgevonden [ ] In hoofdstuk 5 van dat concept 8e AP staan de voorgenomen maatregelen beschreven die Nederland in de periode van 2026-2029 wil treffen om te voldoen aan de Nitraatrichtlijn en daarmee eveneens een bijdrage te leveren aan de KRW. Het gaat hierbij om maatregelen als een verscherpte rotatie met rustgewassen in zuidelijk Nederland, het aanwijzen van aandachtsgebieden oppervlaktewater voor stikstof en fosfaat en de aanpassing van de stikstofgebruiksnorm. Tegelijkertijd is aangegeven dat het de verwachting is dat er op regionaal niveau nog een restopgave voor de KRW overblijft na inzet van het 8e AP[1]. Met provincies en waterschappen wordt het gesprek gevoerd om tot een gezamenlijke aanpak te komen om die restopgave op te lossen[2]. De maatregelpakketten zijn door Wageningen University & Research (WUR) doorgerekend [ ]

7-1

Gedurende de looptijd van de internetconsultatie is het CDM-advies over de actualisatie van de stikstofgebruiksnorm opgeleverd [ ] Op basis van een wetenschappelijk model is voor de verschillende zandregio's berekend wat de hoogte van de stikstofgebruiksnorm voor specifieke gewassen zou kunnen zijn om, conform de Nitraatrichtlijn, de norm van 50 mg/l nitraat in het grondwater op regionaal niveau te behalen. De uitkomsten van dit advies leiden er toe dat in de zandregio's noord en midden de stikstofgebruiksnormen verhoogd kunnen worden en in de regio zand zuid de stikstofgebruiksnormen voor uitspoelingsgevoelige gewassen verlaagd worden. Dit laatste vanwege de waterkwaliteitsopgave in zand zuid. Daarbij is het goed om op te merken dat in de doorrekening van de WUR uitgegaan is van een gemiddeld scenario op basis van het CDM-advies over de actualisatie van de stikstofgebruiksnorm die sterk afwijkt van de huidige voorgenomen invulling van die maatregel.

Daarbij komt dat als gevolg van de huidige derogatiebeschikking (EU 2022/2069) met nutriënten verontreinigde gebieden (NV-gebieden) zijn aangewezen voor stikstof en fosfor en die zowel zien op grondwater als op oppervlaktewater. In die gebieden geldt, ongeacht de problematiek in het betreffende water (te hoge nitraat- of fosforconcentraties), een korting van 20% op de stikstofgebruiksnormen. Dit is sinds 1 januari jl. geregeld in artikel 28, eerste lid, onder g, jo artikel 24, derde lid, van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Urm).
In het concept 8e AP is de maatregel opgenomen om per 1 januari 2026 de aanwijzing van de huidige NV-gebieden te vervangen door de aanwijzing van aandachtsgebieden oppervlaktewater voor stikstof en fosfor. In die gebieden met te veel stikstof in het oppervlaktewater zal, al naar gelang de mate van overschrijding van de stikstofnormen volgend uit de KRW in het betreffende water, een korting van 10% of 20% op de stikstofgebruiksnorm volgen. In gebieden waar te hoge fosfaatconcentraties in het oppervlaktewateren aanwezig zijn, worden maatregelen als een begroeide bufferstrook en de aanleg van en bezinkgreppel voorgesteld en geldt dus geen 20% korting op de stikstofgebruiksnorm meer. De inzet is maatregelen die het terugdringen van fosforconcentraties in het oppervlaktewater beogen vanaf 1 januari 2027 in werking zullen treden.

Vanwege het technische karakter van de aanpassing en de gemaakte beleidskeuzes in de mate van verhoging en verlaging van de stikstofgebruiksnormen is het nodig om bij een startgesprek over het advies de voorgenomen invulling van de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen toe te lichten.

Vragen ter advisering
Gezien het bovenstaande wordt u gevraagd te adviseren over de volgende (deel)vragen:

[1] Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 597.
[2] In een bestuurlijk overleg van 25 september aanstaande met waterschappen, provincies en het ministerie van I&W wordt hierover besloten.

8-2 8-1

- Dient bij de toetsing van het 8e AP aan de KRW iedere maatregel afzonderlijk gewogen te worden of het pakket aan maatregelen als geheel?
- Hoe wordt de 'toestand' bepaald? Op basis waarvan wordt bezien of er sprake is van achteruitgang in de zin van de KRW?
- Staat de KRW, meer in het bijzonder het daarin opgenomen achteruitgangsverbod of de verbeteringsverplichting, er aan in de weg de huidige maatregel tot aanwijzing van NV-gebieden (grond- en oppervlaktewater voor stikstof en fosfor) waarin een 20% korting op de stikstofgebruiksnorm geldt te vervangen door de hierboven beschreven voorgenomen aanpassing van de stikstofgebruiksnorm in combinatie met de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof en fosfor, waarbij:
  - een korting van 10% of 20% op de stikstofgebruiksnorm in aandachtsgebieden oppervlaktewater stikstof wordt toegepast afhankelijk van de mate van overschrijding de stikstofnormen volgend uit de KRW in het betreffende water, en
  - voor overschrijding van de fosforconcentratie in het oppervlaktewater maatregelen worden genomen die gericht zijn op het terugdringen van de uit- en afspoeling van fosfor?
- Indien de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord, dan volgt de vraag onder welke voorwaarden is de voorgenomen aanpassing van de stikstofgebruiksnorm (zowel de actualisatie vanuit grondwater als de korting voor oppervlaktewater) dan wel in overeenstemming met de KRW?
- Bij de beantwoording van bovenstaande vragen wordt u ook gevraagd om daarbij te betrekken in welke mate economische belangen en het voorzorgbeginsel een rol spelen.

8-3 8-4 8-5

U wordt gevraagd om uiterlijk 1 oktober 2025 het concept advies op te leveren en 2 oktober 12:00 uur het definitieve advies.

8-6

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur
[redacted]

Datum
02-10-2025

Kenmerk
DGA / 101530344

RT 0000118726

Kopie aan

Bijlage(n)
16

nota
TER ADVISERING

Nota aanbieden wijzigingsregeling stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof ter consultatie

Parafenroute

[redacted]

Aanleiding
Op 24 en 26 juni, 18 augustus en 22 september jl. is met u gesproken over de invulling van de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden zoals opgenomen in het 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn (8e AP). Volgend uit deze gesprekken is in lijn met de kamerbrief concept 8e AP bijgaande conceptregeling tot wijziging van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) voorbereid die ter internetconsultatie kan worden voorgelegd. U kunt deze wijzigingsregeling aanbieden aan de MR van 10 oktober aanstaande in verband met de start van de internetconsultatie van de regeling.

In het laatste gesprek is met u gesproken over de wenselijkheid van een juridische analyse van de voorgenomen aanpassing gebruiksnormen in relatie tot het achteruitgangsverbod van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Naar aanleiding van uw verzoek in reactie op de concept adviesaanvraag aan de landsadvocaat, stellen wij u handelingsopties voor hoe hiermee om te gaan. Tot slot wordt op uw verzoek nog ingegaan op de status van suikerbieten als een uitspoelingsgevoelige teelt in grondsoortregio zand-zuid.

Advies
U wordt geadviseerd:
- in te stemmen met:
    - bijgevoegde wijziging van de Urm inzake de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden;
    - de concept-Kamerbrieven over de start van de internetconsultatie van de regeling tot aanpassing gebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof en het vervolgproces voor het 8e AP.
    - een begeleidende notitie voor de internetconsultatie met de kaart voor de aandachtsgebieden fosfor,
    - de oplegger voor de MR.

Ontvangen BPZ

- het aanbiedingsformulier MR te ondertekenen, en deze met bovengenoemde documenten aan te bieden aan de MR van 10 oktober aanstaande (aanleveren 3 oktober), voor het starten van de internetconsultatie op 13 oktober aanstaande.
    - Om de wijziging van de stikstofgebruiksnormen nog per 1 januari 2026 in te laten gaan is het nodig de regeling én het 8e AP uiterlijk per 1 januari 2026, in te laten gaan. Indien het 8e AP niet tegelijkertijd in werking treedt, kan de wijzigingsregeling niet in werking treden, omdat in dat geval geen sprake is van implementatie en notificatie vanwege technische voorschriften van de regeling in Brussel dan niet achterwege kan blijven (duur drie maanden).
- Ten aanzien van de analyse van het achteruitgangsverbod wordt u geadviseerd de vragen uit de eerder aan u voorgelegde adviesaanvraag (bijgevoegd) alsnog te stellen aan de landsadvocaat, parallel aan de internetconsulatie van deze regeling, en de inhoud van het concept 8e actieprogramma en de wijzigingsregeling afhankelijk van de uitkomst van het advies opnieuw te bezien na afloop van de internetconsultatieperiode.
    - Bij de internetconsultatie en in bijgevoegde kamerbrieven kunt u dan aangeven dat dit mogelijk nog aanleiding kan geven wijzigingen door te voeren in het 8e AP en de wijzigingsregeling.
    - Als u besluit geen advies in te winnen over het 8e AP in relatie tot het achteruitgangsverbod en bijgevoegde wijzigingsregeling in internetconsultatie te brengen, blijft het onduidelijk in hoeverre het achteruitgangsverbod de juridische houdbaarheid van het 8e AP in de weg staat. U wekt dan mogelijk verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het 8e AP (inclusief de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden) die achteraf niet waargemaakt kunnen worden. Dit kan ook gevolgen hebben voor de rechtmatigheid van de regeling en aanleiding geven tot juridische procedures.
- Tot slot wordt u geadviseerd voorafgaand aan de MR van 10 oktober politieke afstemming te zoeken met andere bewindspersonen (tenminste de minister van IenW).

Kernpunten

Wijzigingsregeling stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof

- Op 22 september jl. heeft u uw goedkeuring gegeven op de verdere uitwerking van de wijziging van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof.
- Voor de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen zal met het oog op het bereiken van de norm van 50 mg/l nitraat in het uitspoelende grondwater, in zuidelijke zandgronden een verlaging van stikstofgebruiksnormen van uitspoelingsgevoelige akkerbouwgewassen worden doorgevoerd.
- Vanuit milieukundig oogpunt is er, met het oog op doelbereik en doelbehoud in relatie tot de doelstelling van 50 mg/l van de Nitraatrichtlijn, voor gekozen om in noordelijke en westelijke zandgronden en centrale zandgronden de stikstofgebruiksnormen van gewassen die onder de 85% van het

bemestingsadvies liggen te verhogen tot dat niveau. In deze grondsoortregio's worden de stikstofgebruiksnormen verlaagd in aan te wijzen aandachtsgebieden stikstof omwille van de oppervlaktewaterkwaliteit.

- Stikstofgebruiksnormen in andere grondsoortregio's (klei, veen en löss) blijven gelijk.
- De aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof is eveneens opgenomen in deze wijzigingsregeling. Separaat wordt, ter informatie, ook een kaartmet de aandachtsgebieden fosfor stikstof getoond in de internetconsultatie in een apart memo.(Het areaal aandachtsgebieden stikstof is kleiner dan de voorheen aangewezen met nutriënten verontreinigde gebieden (hierna: nv-gebieden). Dit komt enerzijds omdat alleen de KRW-toestroomgebieden die uitsluitend niet voldoen voor stikstof in het oppervlaktewater op basis van het toetsingskader voor aandachtsgebieden stikstof en de landbouwbijdrage zijn weergegeven. En anderzijds omdat er een gedetailleerdere beoordeling van oppervlaktewateren mogelijk is met de geactualiseerde bronnenanalyse.
- De aandachtsgebieden stikstof zijn onderverdeeld in gebieden categorie 1., waar een korting van 10% van het bemestingsadvies op de stikstofgebruiksnormen gaat gelden en gebieden categorie 2., waar een korting van 20% van het bemestingsadvies op de stikstofgebruiksnormen gaat gelden. De stikstofgebruiksnormen die, rekening houdend met deze korting, voor deze gebieden gelden zijn in de nieuwe tabel 8 van bijlage A in de Urm opgenomen.
- Uitzondering hierop zijn de grondsoortregio's zand-zuid en löss waar ten opzichte van bovengenoemde verscherping voor grondwater geen verdere verlaging van de stikstofgebruiksnormen door te voeren vanwege de aanwijzing als aandachtsgebied stikstof voor oppervlaktewaterkwaliteit. In deze gebieden liggen de stikstofgebruiksnormen al dermate laag, dat een verdere aanscherping in deze regio niet meer verantwoord is.
- In de uitwerking van de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof is eveneens vanuit milieukundig oogpunt ervoor gekozen om een topografisch perceel dat deels in een categorie 2-aandachtsgebied stikstof en deels in een categorie 1-aandachtsgebied stikstof ligt, volledig wordt aangewezen als een categorie 2-aandachtsgebied stikstof (met 20% korting op de stikstofgebruiksnorm).
- Om de wijziging van de stikstofgebruiksnormen nog per 1 januari 2026 in te laten gaan is het nodig dat ook het 8e AP uiterlijk 1 januari 2026 ingaat. Hierdoor wordt een standstill-termijn van drie maanden vanwege een notificatieplicht van technische voorschriften voorkomen, omdat in het geval van implementatie via het 8e AP sprake is van 1-1 implementatie van Europese regelgeving. Daarbij is de voorgeschreven zienswijzeprocedure van zes weken niet van toepassing indien sprake is van implementatie, als gevolg waarvan kan worden volstaan met een internetconsultatieperiode van vier weken. Indien gelijktijdige inwerkingtreding niet lukt (in ieder geval voor start van het bemestingsseizoen 2026), zal de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen pas per 1 januari 2027 in werking kunnen treden.
- Naar aanleiding van uw vraag is nagegaan of in andere lidstaten versoepelingen van de stikstofgebruiksnormen zijn doorgevoerd. Dat is niet

het geval, alleen in Denemarken is vanwege de hogere gewasopbrengsten een versoepeling van de stikstofgebruiksnormen doorgevoerd. Deze Deense invulling van een hogere stikstofgebruiksnorm kent het huidige Nederlandse mestbeleid al (stikstofdifferentiatie zoals de friet/biet-regeling).

Analyse achteruitgangsverbod KRW

- Eerder bent u geïnformeerd over de kritische reacties op het concept 8e AP van de minister van IenW en de Europese Commissie (nota met kenmerk DGA/1010377588), in de internetconsultatiereactie van de Unie van Waterschappen en ook in het aanstaande advies van de CIE MER en dat dit concept 8e AP in strijd is met het achteruitgangsverbod van de KRW.
- Naar aanleiding hiervan is aan u een voorstel voor een adviesaanvraag aan de landsadvocaat voorgelegd (zie bijlage).
- Ten aanzien van de keuze om een adviesaanvraag aan de landsadvocaat in overweging te nemen, geven wij u de volgende handelingsopties mee:
    - een advies van de landsadvocaat brengt met zich mee dat u in ieder geval de uitkomsten hiervan in overweging moet nemen voor het definitieve 8e AP.
    - een uitkomst dat het concept 8e AP in strijd is met het achteruitgangsverbod van de KRW kan ertoe leiden dat u bij opvolging van dit advies bepaalde maatregelen moet aanscherpen (met name stikstofgebruiksnormen, aanwijzing aandachtsgebieden en omvang bufferstroken), dan wel andere maatregelen moet toevoegen aan het 8e AP.
    - in de internetconsultatiereacties op het 8e AP komt dit vanuit verschillende organisaties (met name natuurorganisaties, waterbeheerders) het achteruitgangsverbod naar voren. MOB heeft zich in de reactie en op haar website zeer kritisch geuit over het 8e AP in relatie tot de KRW, een juridische procedure vanuit de MOB is niet uit te sluiten.
    - de mogelijke strijdigheid met het achteruitgangsverbod maakt het 8e AP juridisch kwetsbaar, zowel nationaal als Europees, met mogelijk onzekerheid en juridische procedures.
    - indien u geen advies aan de landsadvocaat vraagt, blijft het juridisch onzeker of het huidig voorgestelde 8e AP in strijd is met het achteruitgangsverbod. In dit geval is het onzeker hoe partijen die dit signaal reeds hebben afgegeven hiermee zullen omgaan en zijn juridische procedures niet uit te sluiten.
    - indien u wel juridisch advies vraagt over het achteruitgangsverbod in relatie tot het 8e AP heeft u de mogelijkheid om het 8e AP in lijn met de KRW in te vullen en daarmee juridisch houdbaar te maken.

Reactie op vragen over de uitspoelingsgevoeligheid van suikerbieten op zuidelijke zandgrond

- Voor de wijziging van de stikstofgebruiksnormen vanuit het milieukundig oogpunt van de grondwaterkwaliteit is advies gevraagd aan de CDM. De CDM heeft in haar advies scenario's gegeven voor de verschillende zandgronden (Noord, Centraal, Zuid) en lössgrond.

- Het CDM-actualisatieadvies is gebaseerd op het WOG-WOD model op basis waarvan het stikstofgebruiksnormenstelsel is vormgegeven in 2006. Dit is een model dat voor de uitspoeling niet kijkt naar individuele akker- en tuinbouwgewassen (AT-gewassen), maar naar de uitspoeling van alle AT-gewassen tezamen op gebiedsniveau en daarmee het bouwplan van akkerbouwers. Ook het Landelijk Meetnet effecten Mestbeleid (LMM) is ingericht op bepaalde type bedrijven (melkvee, akkerbouw, hokdierbedrijven) en op het bouwplan van die bedrijven.
- De uitspoelingsgevoeligheid van gewassen wordt gewogen op basis van de aan- en afvoer van stikstof van gewassen. Dit is niet gebaseerd op de gemeten uitspoeling van een gewas, waarop ook het LMM ook niet is ingericht.
- Indien u ervoor kiest de stikstofgebruiksnormen van sommige gewassen te verhogen ten opzichte van deze concept wijzigingsregeling, dan zou dat betekenen dat andere gewassen een lagere stikstofgebruiksnorm zouden krijgen om het beoogde doel van gemiddeld 50 mg/l te bereiken op gebiedsniveau. Dat terwijl het voor akkerbouwers niet zo zeer gaat om de stikstofgebruiksnorm van elk individueel gewas, maar om de optelsom van de totale stikstofgebruiksruimte van het bedrijf voor alle percelen (bouwplan op bedrijfsniveau met verschillende gewassen).
- Op basis van het CDM-actualisatieadvies en de uitkomsten van het WOG-WOD model is er geen onderbouwing om anders met suikerbieten om te gaan in zand-zuid. Wel kunnen doelsturing en de mogelijkheid om stikstofgebruiksruimte te verdienen bij goede resultaten conform de doelsturingssystematiek, verlichting bieden bij de teelt van bijvoorbeeld suikerbieten.

CONCEPT

Rijksoverheid

Aanbiedingsformulier voor Ministerraad

Aanbieding

Aanbiedingsformulier voor *
- (rijks)Ministerraad
  - Ministerraad
  - Rijksministerraad
- Onderraden
- Ministeriële Commissies
- Ambtelijke voorportalen

Van 1 *: Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Van 2: N.v.t.

Mede namens 1: Selecteer

Mede namens 2: N.v.t.

Mede namens 3: N.v.t.

Type voorstel *: Brief aan de Tweede Kamer

Titel en inhoud

Titel *: Wijziging Uitvoeringsregeling meststoffenwet (Urm) in verband met de actualisatie van stikstofgebruiksnormen en het aanwijzen van stikstof aandachtsgebieden.

Openbare toelichting op inhoud en doelstelling van het voorstel *:
Deze wijzigingsregeling wijzigt de bepalingen in de Uitvoeringsregeling meststoffenwet (hierna: Urm) ten aanzien van de stikstofgebruiksnormen en regelt de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof. De wijziging geeft uitvoering aan één van de maatregelen van het achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn (2026-2029). Het voornemen voor de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van de aandachtsgebieden stikstof en fosfor is aangekondigd in het concept achtste actieprogramma dat reeds heeft voorgelegen ter internetconsultatie en naar verwachting per 2026 in zal gaan.
De wijziging van de stikstofgebruiksnormen is gebaseerd op een advies van de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM). In de voorliggende regeling tot wijziging van de Urm in verband met de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof zijn de te nemen maatregelen beschreven. Het betreft een aanpassing van de stikstofgebruiksnormen gericht op het behalen van de 50 mg/l nitraat in het uitspoelende grondwater en een gedifferentieerde korting op de stikstofgebruiksnorm in aangewezen aandachtsgebieden stikstof.
De Eerste en Tweede Kamer worden geïnformeerd over de start van de internetconsultatie van de Urm en het proces van het 8e actieprogramma tot aan 1 januari 2026.

Toelichting niet geschikt voor openbaarmaking:

Voorgesteld besluit *: Anders nl.

Eigen formulering:
Instemmen met het starten van internetconsultatie van Urm en de Kamerbrieven naar Eerste Kamer en Tweede Kamer versturen.

CONCEPT

Behandeltraject

Datum aanbieding *: 10-10-2025

Kenmerk *:

Hamerstuk *: ☐ Ja ☒ Nee

Voorgaande behandeling *: ☐ Ja ☒ Nee

Gevolgen en juridisch kader

Gevolgen rijksbegroting *: ☐ Ja ☒ Nee

Gevolgen apparaatsuitgaven *: ☐ Ja ☒ Nee

Gevolgen voor regeldruk *: ☐ Ja ☒ Nee

Overeenstemming met JenV inzake wetgevingstoets *: ☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet geselecteerd voor toetsing ☒ N.v.t.

Overeenstemming met BZK inzake constitutionele toets*: ☐ Ja ☐ Nee ☐ Niet geselecteerd voor toetsing ☒ N.v.t.

Overeenstemming met JenV inzake fouten- en misbruiksignalering *: ☐ Ja ☐ Nee, met bijlage ☐ Nee, zonder bijlage ☒ N.v.t.

Aan EU Notificatie voldaan *: ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.

Verplichting int. verdragen en/of Europese regelgeving *: ☒ Ja ☐ Nee

Naam verdrag *: Nitraatrichtlijn en 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn

Interdepartementale afstemming

Overeenstemming BZK inzake Uitvoerbaarheidstoets decentrale overheden (UDO) binnen Europees Nederland en/of Caribisch Nederland: ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.

Overeenstemming Caribisch Nederland: is er sprake van comply or explain? Licht toe: ☐ Comply ☐ Explain

Overeenstemming Aruba, Curaçao en Sint Maarten *: ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.

Ambtelijk afgestemd *: ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.

Overeenstemming bereikt op ambtelijk niveau *: ☐ Ja ☐ Nee ☒ N.v.t.

Contactpersonen

	Contactpersoon 1	Contactpersoon 2
Naam *	[redacted]	[redacted]
Afdeling *	[redacted]	[redacted]
Telefoonnummer *	[redacted]	[redacted]
E-mailadres *	[redacted]	[redacted]

Oplegger MR – 10 oktober 2025

In de MR ligt een concept wijzigingsregeling tot de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof voor die ter internetconsultatie wordt aangeboden. Deze maatregel is opgenomen in het concept 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn (8e AP). Daarnaast worden twee Kamerbrieven aangeboden (aan de Eerste Kamer en aan Tweede Kamer) waarin deze internetconsultatie wordt aangekondigd en het proces van het 8e AP tot aan publicatie. De Eerste Kamer heeft verzocht het 8e AP voor 1 november te ontvangen. De Tweede Kamer wordt tweemaandelijks geïnformeerd over de voortgang van het 8e AP.

Verzoeken aan de MR
De MR wordt gevraagd in te stemmen met het ter consultatie aanbieden van de conceptregeling tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet in verband met de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof en de beide kamerbrieven over de voortgang van het 8e AP.

Aandachtspunten
- De kamerbrieven hebben als doel de Kamer te informeren over de start van de internetconsultatie van de concept wijzigingsregeling tot de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof als voorgenomen maatregel in het concept 8e AP, en biedt daarbij het onderliggende CDM-advies over de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen aan de kamers aan. Daarnaast worden de Kamers geïnformeerd over het verdere proces van het 8e AP, dat vanaf 1 januari 2026 zal gelden.
- Tegelijkertijd met de internetconsultatie van het concept 8e AP (besluit MR 11 juli, Kamerbrief 14 juli) is de CIE MER om advies gevraagd. De CIE MER heeft op 3 oktober jl. haar advies gepubliceerd en concludeert onder andere dat met het toen voorgenomen concept 8e AP de waterkwaliteit niet verbetert.
- De CIE MER vindt dat meer maatregelen nodig zijn. Omdat het concept 8e AP nog niet de nu voorgestelde aanpassing van stikstofgebruiksnormen en aanwijzing van aandachtsgebieden bevatte, kiest de minister van LVVN er voor bij WUR het effect op waterkwaliteit van het 8e AP met de voorgenomen aanpassing van de gebruiksnormen zoals opgenomen in bijgevoegde wijzigingsregeling te laten doorrekenen.
- Parallel aan de internetconsultatie en voornoemde doorrekening zal de minister van LVVN de verhouding van het pakket aan maatregelen in het 8e AP in relatie tot de verplichtingen uit de KRW, waaronder het achteruitgangsverbod nader bestuderen, analyseren en wegen.
- Aan de hand van de inbreng in de internetconsultatie zullen de concept wijzigingsregeling en toelichting verder worden aangevuld richting definitieve besluitvorming, in samenhang met de definitieve besluitvorming over het 8e AP (eind november). De regeling zal per 1 januari 2026 in werking treden, tegelijkertijd met het ingaan van het 8e AP.
- De voorliggende regeling betreft op dit moment alleen de start van de internetconsultatie. Het definitieve 8e AP zal via een MR-traject (in december) worden voorgelegd.

Toelichting
Actualisatie voor grondwater
- Met deze wijzigingsregeling wordt beoogd om, conform het huidige stelsel van stikstofgebruiksnormen, op grondsoortregio (zand-noord, zand-centraal, zand-zuid en löss) het doel van 50 mg/l nitraat in het uitspoelend grondwater te behalen. Hiertoe worden de stikstofgebruiksnormen geactualiseerd.
- Dit betekent dat in de noordelijke en centrale zandgronden de stikstofgebruiksnormen enigszins worden verhoogd, in zuidelijke zandgronden wordt een verlaging van stikstofgebruiksnormen van uitspoelingsgevoelige akkerbouwgewassen doorgevoerd.
- Vanuit milieukundig oogpunt is er met het oog op doelbereik en doelbehoud in relatie tot de doelstelling van 50 mg/l van de Nitraatrichtlijn voor gekozen om in de noordelijke en westelijke zandgronden en centrale zandgronden de stikstofgebruiksnormen van gewassen die onder de 85% van het bemestingsadvies liggen te verhogen tot dat niveau. In deze grondsoortregio's

worden de stikstofgebruiksnormen in aan te wijzen aandachtsgebieden stikstof daarnaast verlaagd omwille van de oppervlaktewaterkwaliteit.
- Stikstofgebruiksnormen in overige gebieden (klei, veen en löss) blijven gelijk.

Aandachtsgebieden stikstof (en fosfor)
- In verband met de derogatiebeschikking 2022-2025 zijn de met nutriënten verontreinigde gebieden (nv-gebieden) voor grond- en oppervlaktewater aangewezen voor stikstof en fosfor. In de nv-gebieden geldt in alle gevallen waar de oppervlaktewaterkwaliteit niet voldoet door de nutriëntenbelasting een 20% verlaging op de stikstofgebruiksnormen. Dit geldt ook als in een nv-gebied uitsluitend de fosforbelasting te hoog is. De aanwijzing van de nv-gebieden en de daarin onverkort geldende korting van de stikstofgebruiksnormen heeft geleid tot onbegrip.
- Er waren in 2023 veel vragen over de actualiteit van de gebruikte data met betrekking tot de landbouwbijdrage voor de aanwijzing van nv-gebieden. Om die reden is bij de invoering van de nv-gebieden toegezegd een actualisatie van de bronnenanalyse te laten uitvoeren. Deze actualisatie heeft plaatsgevonden en het rapport hierover is op 14 juli 2025 met de Tweede Kamer gedeeld (Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 607). Op basis van de geactualiseerde bronnenanalyse zijn de voorgenomen aandachtsgebieden stikstof bepaald.
- De aanwijzing van de aandachtsgebieden stikstof en bijbehorende maatregel (korting stikstofgebruiksnormen) wordt nu met bijgaande wijzigingsregeling in internetconsultatie gebracht. De aanwijzing van aandachtsgebieden fosfor wordt via een wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) op een later moment in procedure worden gebracht, met een beoogde inwerkingtreding per 1 januari 2027.
- In de aandachtsgebieden stikstof wordt, bovenop de geactualiseerde stikstofgebruiksnormen, met het oog op oppervlaktewaterkwaliteit een aanvullende korting voorgesteld. De gebieden zijn, afhankelijk van de normoverschrijding voor stikstof, onderverdeeld in gebieden categorie 1 (waar een korting van 10% van het bemestingsadvies op de stikstofgebruiksnormen gaat gelden) en gebieden categorie 2 (waar een korting van 20% van het bemestingsadvies op de stikstofgebruiksnormen gaat gelden).
- Uitzondering hierop zijn de gebieden zand-zuid en löss waar ten opzichte van bovengenoemde verscherping voor grondwater geen verdere verlaging van de stikstofgebruiksnormen door te voeren vanwege de aanwijzing als aandachtsgebied stikstof voor oppervlaktewaterkwaliteit. In deze gebieden liggen de stikstofgebruiksnormen al dermate laag, dat een verdere aanscherping voor het telen van uitspoelingsgevoelige akkerbouwgewassen in deze grondsoortregio dan niet meer verantwoord is.
- De inzet is dat onderhavige concept wijzigingsregeling per 1 januari 2026 in werking zal treden, zodat het huidige beleid rondom de aanwijzing van nv-gebieden kan komen te vervallen.

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

de Staatscourant

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

T 070 379 8911 (algemeen)
F 0 70 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Behandeld door

Instructie voor behandeling/route t.b.v. het secretariaat

Ons kenmerk
WJZ / 100693130

Informatiekopie aan

Bijlage(n)
2

Datum

Betreft **Regeling van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, van [datum], nr. WJZ/100693130, tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet in verband met de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof**

Verzendwijze: Elektronisch

N.B.1. Bijlagen worden i.v.m. invoering elektronische bekendmaking niet meer ter inzage gelegd maar als apart bestand naar Sdu gezonden en gelijk met de regeling bekendgemaakt.
N.B.2. Behoort bij de regeling een bijlage, dan worden daarop de regeling en artikelnummer(s) vermeld.

Ontvangen BBR	Ontvangen Postkamer	Datum verzending	Paraaf Postkamer

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Regeling van de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, van [datum], nr. WJZ/100693130, tot wijziging van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet in verband met de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen en aanwijzing aandachtsgebieden stikstof
[KetenID WGK028182]

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Gelet op artikel 10 van de Meststoffenwet;

Besluit:

Artikel I

De Uitvoeringsregeling Meststoffenwet wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, derde lid, wordt 'artikel 24, vierde lid, en artikel 25a, zesde en zevende lid' vervangen door 'artikel 24, vierde lid, artikel 25a, zesde en zevende lid, en artikel 28, tweede lid'.

B

Artikel 28 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid, onderdeel c, wordt toegevoegd ', of gedurende een periode van ten minste tien weken wordt geteeld in het groeiseizoen en aansluitend daarop een volggewas wordt geteeld'.

2. Het eerste lid, onderdeel g, komt te luiden:
g. de hoeveelheid stikstof, bedoeld in het eerste lid, aanhef, bij teelt op landbouwgrond in een aandachtsgebied stikstof als bedoeld in het tweede lid, de in bijlage A, tabel 8, vermelde hoeveelheid bedraagt, tenzij het landbouwgrond betreft gelegen op zuidelijke zandgronden of lössgronden.

3. Het tweede lid komt te luiden:

2. Als aandachtsgebieden stikstof worden aangewezen de op de kaarten in bijlage A, tabel 9, als categorie 1 of categorie 2 aangeduide gebieden, met dien verstande dat:
a. een perceel landbouwgrond deel uitmaakt van een aandachtsgebied stikstof, indien dat perceel voor ten minste de helft van de oppervlakte is gelegen in dat aandachtsgebied stikstof; en
b. indien het perceel landbouwgrond is gelegen in zowel een gebied dat is aangeduid als categorie 1 als in een gebied dat is aangeduid als categorie 2 op de kaarten in bijlage A, tabel 9, de landbouwgrond wordt geacht te zijn aangeduid als categorie 2.

C

Artikel 28b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na ‘bijlage A, tabel 1’ ingevoegd ‘, of, indien het perceel is gelegen in een aandachtsgebied stikstof en niet op zuidelijke zandgronden of lössgronden, in bijlage A, tabel 8’.

2. Het tweede lid alsmede de aanduiding ‘1.’ voor het eerste lid vervallen.

D

Bijlage A wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt na ‘Stikstofgebruiksnormen’ ingevoegd ‘en aandachtsgebieden stikstof’.

2. Tabel 1 komt te luiden:

Tabel 1 stikstofgebruiksnormen per gewas

Grondsoort	**Kleigrond**	**noordelijke en westelijke zandgronden**	**centrale zandgronden**	**zuidelijke zandgrond**	**lössgrond**	**veengrond**
Grasland (kg N per ha per jaar)						
Grasland met beweiden	345	268	268	221	221	265
Grasland met volledig maaien	385	320	310	256	256	300
Tijdelijk grasland (kg N per ha per periode)						
van 1 januari tot minstens 15 april	60	50	47	40	40	50
van 1 januari tot minstens 15 mei	110	90	89	72	72	90
van 1 januari tot minstens 15 augustus	250	210	204	168	168	210
van 1 januari tot minstens 15 september	280	235	230	188	188	235
van 1 januari tot minstens 15 oktober	310	250	242	200	200	265
vanaf 15 april tot minstens 15 oktober	310	250	242	200	200	265
vanaf 15 mei tot minstens 15 oktober	280	235	230	188	188	235
vanaf 15 augustus tot minstens 15 oktober	95	80	77	64	64	80
vanaf 15 september tot minstens 15 oktober	30	26	26	20	20	25
vanaf 15 oktober	0	0	0	0	0	0
Akkerbouwgewassen (kg N per ha per teelt)						
Consumptieaardappelrassen hoge norm	275	260	247	160	163	270
Consumptieaardappelrassen overig	250	235	225	146	147	245

Intern gebruik

Consumptieaardappelrassen lage norm	225	210	204	132	131	220
Consumptieaardappel, vroeg (loofvernietiging voor 15 juli)	120	120	102	66	77	120
Pootaardappelrassen hoge norm	140	140	119	77	112	140
Pootaardappelrassen overig	120	120	102	66	96	120
Pootaardappelrassen lage norm	100	100	85	55	80	100
Pootaardappelen, uitgroeiteelt (loofvernietiging na 15 augustus)	180	165	153	99	132	170
Zetmeelaardappelen	240	230	204	132	147	230
Suikerbieten	150	145	128	83	93	145
Cichorei	70	70	56	56	56	70
Voederbieten	165	165	140	106	106	165
Wintertarwe	245	162	162	128	152	160
Zomertarwe	150	140	119	77	112	140
Wintergerst	140	140	128	112	112	140
Zomergerst	80	85	85	64	64	80
Triticale	160	150	136	88	96	150
Winterrogge	140	140	119	112	112	140
Haver	100	100	85	80	80	100
Maïs	185	157	157	90	90	150
Luzerne, eerste jaar	40	40	34	32	32	40
Luzerne, volgende jaren	0	0	0	0	0	0
Gras voor industriële verwerking (inzaai in september en eerste jaar)	30	26	26	20	20	25
Gras voor industriële verwerking (inzaai voor 15 mei en volgende jaren)	310	250	242	200	200	265
Graszaad, Engels raaigras, 1e jaars	165	150	145	94	96	155
Graszaad, Engels raaigras, overjarig	200	185	174	113	118	190
Graszaad, rietzwenkgras	140	166	166	83	83	135
Graszaad, rietzwenkgras, volgteelt	60	51	51	32	32	55
Graszaad, veldbeemd	130	179	179	64	64	105
Graszaad, veldbeemd, volgteelt	60	51	51	32	32	55
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars	85	136	136	48	48	80
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars, volgteelt	35	35	30	19	22	35
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig	115	136	136	67	67	110
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig, volgteelt	45	45	38	25	29	45
Graszaad, westerwolds	110	100	94	61	64	105
Graszaad, Italiaans	130	120	111	72	77	125
Graszaad, overig	90	140	140	51	51	85
Graszaad, overig, volgteelt	45	45	38	25	29	45
Graszoden	340	340	289	187	218	340
Ui, overig	120	120	102	66	96	120

Intern gebruik

Zaaiui	170	145	145	96	96	120
Winterui, 2e jaars plantui	170	155	145	99	99	160
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	130	120	111	77	77	125
Blauwmaanzaad	110	100	94	61	64	105
Karwij	150	140	128	83	90	145
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	90	80	77	50	51	85
Koolzaad, winter	205	190	174	113	122	195
waarvan ten hoogste voor 31/12 (winterteelt)	45	45	38	25	29	45
Koolzaad, zomer	120	120	102	66	77	120
Vlas	70	70	51	45	45	70
Akkerbouwgewassen, overig	200	185	170	110	118	190
Bladgewassen (kg N per ha per teelt)						
Spinazie, 1e teelt	260	190	179	116	122	200
Spinazie, volgteelt	185	145	136	88	93	150
Slasoorten, 1e teelt	180	165	153	99	106	170
Slasoorten, volgteelt	105	105	89	58	67	105
Andijvie, 1e teelt	180	170	153	99	109	170
Andijvie, volgteelt	90	90	77	50	58	90
Selderij, bleek/groen	200	185	170	110	118	190
Prei	245	255	255	144	144	235
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	100	90	85	55	58	95
Bladgewassen, overig, eenmalige oogst	150	140	128	83	90	145
Bladgewassen, overig, meermalige oogst	275	250	234	151	160	260
Koolgewassen (kg N per ha per teelt)						
Spruitkool	290	265	247	160	170	275
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	50	50	43	28	32	50
Witte kool	320	302	302	186	186	305
Rode kool	285	260	242	157	166	270
Savooiekool	285	260	242	157	166	270
Spitskool	285	260	242	157	166	270
Bloemkool	230	210	196	127	134	220
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	120	110	102	66	70	115
Broccoli	270	235	230	149	150	245
Chinese kool	180	155	153	99	99	160
Boerenkool, en overige bladkolen	170	155	145	94	99	160
Paksoi	180	165	153	99	106	170
Raapstelen	140	130	119	77	83	135
Kruiden (kg N per ha per teelt)						
Kruiden, bladgewas, eenmalige oogst	150	140	128	83	90	145

Intern gebruik

Kruiden, bladgewas, meermalig oogsten	275	250	234	151	160	260
Kruiden, wortelgewassen	200	185	170	110	118	190
Kruiden, zaadgewassen	100	90	85	55	58	95
Vruchtgewassen (kg N per ha per teelt)						
Aardbei (wachtbed, vermeerdering)	120	110	102	66	70	115
Aardbei (productie)	170	155	145	94	99	160
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	80	70	68	44	45	75
Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)	190	175	162	105	112	180
Suikermaïs	200	185	170	118	118	190
Stam/stokboon, vers	120	110	102	86	70	115
Landbouwstambonen, rijp zaad	135	135	115	86	86	135
Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad	50	50	26	32	32	50
Tuinbonen, vers/peulen	75	75	64	60	60	75
Erwt, vers + rijp zaad	30	30	26	24	24	30
Peul	90	85	77	50	54	85
Stengel/knol/wortelgewassen (kg N per ha per teelt)						
Asperge (excl. opkweek)	85	75	72	47	48	80
Knolselderij	200	185	170	110	118	190
Knolvenkel/venkel	180	165	153	99	106	170
Koolraap	170	155	145	94	99	160
Koolrabi	180	165	153	99	106	170
Kroten/rode bieten	185	170	153	99	109	175
Winterpeen/waspeen	110	110	94	88	88	110
Bospeen	50	50	43	40	40	50
Rabarber	250	230	213	138	147	240
Radijs	80	80	68	44	51	80
Schorseneer	170	170	145	94	136	170
Witlof	100	100	85	55	80	100
Stengel/knol/wortelgewassen, overig	200	185	170	110	118	190
Groenbemesters (kg N per ha per teelt)						
Niet-vlinderbloemige groenbemesters	60	50	43	40	40	60
vlinderbloemige groenbemesters	30	0	0	0	0	30
Graszaadstoppel ter vernietiging in najaar of vroege voorjaar	60	50	43	40	40	60
Bloembollengewassen (kg N per ha per teelt)						
Acidanthera	255	240	217	140	192	240
Anemone coronaria	130	125	111	72	100	125
Fritillaria imperialis	135	130	115	74	104	130
Hyacint	220	210	187	121	168	210
Iris, grofbollig	170	160	145	94	128	160
Iris, fijnbollig	140	135	119	77	108	135

Intern gebruik

Krokus, grote gele	175	165	149	96	132	165
Krokus, overig	90	85	77	50	68	85
Narcis	145	140	123	80	112	140
Tulp	200	190	170	110	152	190
Dahlia	110	105	94	61	84	105
Gladiool, pitten	260	245	221	143	196	245
Gladiool, kralen	190	180	162	105	144	180
Knolbegonia	150	145	128	83	116	145
Lelie	155	145	132	85	116	145
Zantedeschia	120	120	102	96	96	120
Bloembollengewassen, overig	165	155	140	91	124	155
Fruitteeltgewassen (kg N per ha per jaar)						
Appel	175	165	149	96	132	165
Blauwe bes, en overig kleinfruit	100	95	85	55	76	95
Braam	150	140	128	83	112	140
Framboos	150	140	128	83	112	140
Kers, en overige pit- en steenvruchten	175	165	149	96	132	165
Peer	175	165	149	96	132	165
Pruim	175	165	149	96	132	165
Rode bes	150	140	128	83	112	140
Wijnbouw	100	95	85	55	76	95
Zwarte bes	175	165	149	96	132	165
Buitenbloemen (kg N per ha per teelt)						
Buitenbloemen hoge norm	200	200	170	160	160	200
Buitenbloemen overig	150	150	128	120	120	150
Tagetes	90	80	77	50	64	90
Boomkwekerijgewassen (kg N per ha per jaar)						
Laanbomen: onderstammen	40	40	34	22	32	40
Laanbomen: spillen	90	90	77	50	72	90
Laanbomen: opzetters	115	115	98	63	92	115
Sierheesters	75	75	64	60	60	75
Coniferen (inclusief kerstsparren en dennen)	80	80	68	64	64	80
Rozen (inclusief zaailingen, onderstammen)	70	70	60	56	56	70
Bos- en Haagplantsoen	95	95	81	52	76	95
Vaste planten	175	175	149	96	140	175
Vruchtbomen: onderstammen	30	30	26	17	24	30
Vruchtbomen: moerbomen	110	110	94	61	88	110
Vruchtbomen, overig	135	115	115	74	84	105
Trek- en besheesters	80	80	68	64	64	80
Snijgroen	95	95	81	76	76	95
Ericaceae	70	70	60	56	56	70
Buxus	95	95	81	76	76	95
Bosbouw (kg N per ha per jaar)						

Intern gebruik

Snelgroeiende houtsoorten voor biomassaproductie	90	90	77	72	72	90

3. In tabel 5 wordt in de kolom 'Consumptieaardappelrassen met een hoge stikstofnorm' in de alfabetische volgorde ingevoegd 'Donata'.

4. Er worden twee tabellen toegevoegd, luidende:

Tabel 8 stikstofgebruiksnormen in aandachtsgebieden stikstof

CONCEPT

Intern gebruik

Grondsoort	Kleigrond		Noordelijke en westelijke zandgronden		Centrale zandgronden		Veen	
Aandachtsgebied stikstof	**Cat. - 1**	**Cat. - 2**	**Cat. - 1**	**Cat. - 2**	**Cat. – 1**	**Cat. – 2**	**Cat. – 1**	**Cat. - 2**
Grasland (kg N per ha per jaar)								
Grasland met beweiden	311	276	237	205	236	205	239	212
Grasland met volledig maaien	347	308	284	247	274	237	270	240
Tijdelijk grasland (kg N per ha per periode)								
van 1 januari tot minstens 15 april	54	48	45	39	41	36	45	40
van 1 januari tot minstens 15 mei	99	88	80	69	79	68	81	72
van 1 januari tot minstens 15 augustus	225	200	186	162	180	156	189	168
van 1 januari tot minstens 15 september	252	224	208	181	203	176	212	188
van 1 januari tot minstens 15 oktober	279	248	222	193	214	185	239	212
vanaf 15 april tot minstens 15 oktober	279	248	222	193	214	185	239	212
vanaf 15 mei tot minstens 15 oktober	252	224	208	181	203	176	212	188
vanaf 15 augustus tot minstens 15 oktober	86	76	71	62	68	59	72	64
vanaf 15 september tot minstens 15 oktober	27	24	23	20	23	20	23	20
vanaf 15 oktober	0	0	0	0	0	0	0	0
Akkerbouwgewassen (kg N per ha per teelt)								
Consumptieaardappelrassen hoge norm	248	220	231	202	218	189	243	216
Consumptieaardappelrassen overig	225	200	209	182	199	172	221	196
Consumptieaardappelrassen lage norm	203	180	186	162	180	156	198	176
Consumptieaardappel, vroeg (loofvernietiging voor 15 juli)	108	96	108	96	90	78	108	96
Pootaardappelrassen hoge norm	126	112	126	112	105	91	126	112
Pootaardappelrassen overig	108	96	108	96	90	78	108	96

Intern gebruik

Pootaardappelrassen lage norm	90	80	90	80	75	65	90	80
Pootaardappelen, uitgroeiteelt (loofvernietiging na 15 augustus)	162	144	147	129	135	117	153	136
Zetmeelaardappelen	216	192	206	182	180	156	207	184
Suikerbieten	135	120	130	115	113	98	131	116
Cichorei	63	56	65	60	51	46	63	56
Voederbieten	149	132	149	132	124	107	149	132
Wintertarwe	221	196	143	124	143	124	144	128
Zomertarwe	135	120	126	112	105	91	126	112
Wintergerst	126	112	125	110	113	98	126	112
Zomergerst	72	64	75	65	75	65	72	64
Triticale	144	128	134	118	120	104	135	120
Winterrogge	126	112	126	112	105	91	126	112
Haver	90	80	90	80	75	65	90	80
Maïs	167	148	139	120	139	120	135	120
Luzerne, eerste jaar	36	32	36	32	30	26	36	32
Luzerne, volgende jaren	0	0	0	0	0	0	0	0
Gras voor industriële verwerking (inzaai in september en eerste jaar)	27	24	23	20	23	20	23	20
Gras voor industriële verwerking (inzaai voor 15 mei en volgende jaren)	279	248	222	193	214	185	239	212
Graszaad, Engels raaigras, 1e jaars	149	132	133	116	128	111	140	124
Graszaad, Engels raaigras, overjarig	180	160	165	144	154	133	171	152
Graszaad, rietzwenkgras	126	112	147	127	146	127	122	108
Graszaad, rietzwenkgras, volgteelt	54	48	45	39	45	39	50	44
Graszaad, veldbeemd	117	104	158	137	158	137	95	84
Graszaad, veldbeemd, volgteelt	54	48	45	39	45	39	50	44
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars	77	68	120	104	120	104	72	64
Graszaad, roodzwenkgras, 1e jaars, volgteelt	32	28	32	28	26	23	32	28
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig	104	92	120	104	120	104	99	88
Graszaad, roodzwenkgras, overjarig, volgteelt	41	36	41	36	34	29	41	36

Intern gebruik

Graszaad, westerwolds	99	88	89	78	83	72	95	84
Graszaad, Italiaans	117	104	107	94	98	85	113	100
Graszaad, overig	81	72	124	107	124	107	77	68
Graszaad, overig, volgteelt	41	36	41	36	34	29	41	36
Graszoden	306	272	306	272	255	221	306	272
Ui, overig	108	96	108	96	90	78	108	96
Zaaiui	153	136	128	111	128	111	108	96
Winterui, 2e jaars plantui	153	136	138	121	128	111	144	128
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	117	104	107	94	98	85	113	100
Blauwmaanzaad	99	88	89	78	83	72	95	84
Karwij	135	120	125	110	113	98	131	116
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	81	72	71	62	68	59	77	68
Koolzaad, winter	185	164	170	149	154	133	176	156
waarvan ten hoogste voor 31/12 (winterteelt)	41	36	41	36	34	29	41	36
Koolzaad, zomer	108	96	108	96	90	78	108	96
Vlas	63	56	64	58	45	39	63	56
Akkerbouwgewassen, overig	180	160	165	145	150	130	171	152
Bladgewassen (kg N per ha per teelt)								
Spinazie, 1e teelt	234	208	169	148	158	137	180	160
Spinazie, volgteelt	167	148	129	113	120	104	135	120
Slasoorten, 1e teelt	162	144	147	129	135	117	153	136
Slasoorten, volgteelt	95	84	95	84	79	68	95	84
Andijvie, 1e teelt	162	144	152	134	135	117	153	136
Andijvie, volgteelt	81	72	81	72	68	59	81	72
Selderij, bleek/groen	180	160	165	145	150	130	171	152
Prei	221	196	225	195	225	195	212	188
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	90	80	80	70	75	65	86	76
Bladgewassen, overig, eenmalige oogst	135	120	125	110	113	98	131	116
Bladgewassen, overig, meermalige oogst	248	220	223	195	206	179	234	208
Koolgewassen (kg N per ha per teelt)								
Spruitkool	261	232	236	207	218	189	248	220
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	45	40	45	40	38	33	45	40
Witte kool	288	256	267	231	266	231	275	244
Rode kool	257	228	232	203	214	185	243	216
Savooiekool	257	228	232	203	214	185	243	216
Spitskool	257	228	232	203	214	185	243	216

CONCEPT

Intern gebruik

Bloemkool	207	184	187	164	173	150	198	176
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	108	96	98	86	90	78	104	92
Broccoli	243	216	208	181	203	176	221	196
Chinese kool	162	144	137	119	135	117	144	128
Boerenkool, en overige bladkolen	153	136	138	121	128	111	144	128
Paksoi	162	144	147	129	135	117	153	136
Raapstelen	126	112	116	102	105	91	122	108
Kruiden (kg N per ha per teelt)								
Kruiden, bladgewas, eenmalige oogst	135	120	125	110	113	98	131	116
Kruiden, bladgewas, meermalig oogsten	248	220	223	195	206	179	234	208
Kruiden, wortelgewassen	180	160	165	145	150	130	171	152
Kruiden, zaadgewassen	90	80	80	70	75	65	86	76
Vruchtgewassen (kg N per ha per teelt)								
Aardbei (wachtbed, vermeerdering)	108	96	98	86	90	78	104	92
Aardbei (productie)	153	136	138	121	128	111	144	128
waarvan ten hoogste na 31/12 (winterteelt)	72	64	62	54	60	52	68	60
Komkommerachtigen (augurk, courgette, meloen, pompoen)	171	152	156	137	143	124	162	144
Suikermaïs	180	160	165	145	150	130	171	152
Stam/stokboon, vers	108	96	98	86	90	78	104	92
Landbouwstambonen, rijp zaad	122	108	122	108	101	88	122	108
Veld- en tuinbonen, vers + rijp zaad	45	40	47	44	23	20	45	40
Tuinbonen, vers/peulen	68	60	68	60	56	49	68	60
Erwt, vers + rijp zaad	27	24	27	24	23	20	27	24
Peul	81	72	76	67	68	59	77	68
Stengel/knol/wortelgewassen (kg N per ha per teelt)								
Asperge (excl. opkweek)	77	68	67	58	64	55	72	64
Knolselderij	180	160	165	145	150	130	171	152
Knolvenkel/venkel	162	144	147	129	135	117	153	136
Koolraap	153	136	138	121	128	111	144	128
Koolrabi	162	144	147	129	135	117	153	136
Kroten/rode bieten	167	148	152	134	135	117	158	140
Winterpeen/waspeen	99	88	99	88	83	72	99	88
Bospeen	45	40	45	40	38	33	45	40
Rabarber	225	200	205	180	188	163	216	192

CONCEPT

Intern gebruik

Radijs	72	64	72	64	60	52	72	64
Schorseneer	153	136	153	136	128	111	153	136
Witlof	90	80	90	80	75	65	90	80
Stengel/knol/wortelgewassen, overig	180	160	165	145	150	130	171	152
Groenbemesters (kg N per ha per teelt)								
Niet-vlinderbloemige groenbemesters	54	48	45	40	38	33	54	48
vlinderbloemige groenbemesters	27	24	0	0	0	0	27	24
Graszaadstoppel ter vernietiging in najaar of vroege voorjaar	54	48	45	40	38	33	54	48
Bloembollengewassen (kg N per ha per teelt)								
Acidanthera	230	204	215	189	191	166	216	192
Anemone coronaria	117	104	112	99	98	85	113	100
Fritillaria imperialis	122	108	117	103	101	88	117	104
Hyacint	198	176	188	166	165	143	189	168
Iris, grofbollig	153	136	143	126	128	111	144	128
Iris, fijnbollig	126	112	121	107	105	91	122	108
Krokus, grote gele	158	140	148	130	131	114	149	132
Krokus, overig	81	72	76	67	68	59	77	68
Narcis	131	116	126	111	109	94	126	112
Tulp	180	160	170	150	150	130	171	152
Dahlia	99	88	94	83	83	72	95	84
Gladiool, pitten	234	208	219	193	195	169	221	196
Gladiool, kralen	171	152	161	142	143	124	162	144
Knolbegonia	135	120	130	115	113	98	131	116
Lelie	140	124	130	114	116	101	131	116
Zantedeschia	108	96	108	96	90	78	108	96
Bloembollengewassen, overig	149	132	139	122	124	107	140	124
Fruitteeltgewassen (kg N per ha per jaar)								
Appel	158	140	148	130	131	114	149	132
Blauwe bes, en overig kleinfruit	90	80	85	75	75	65	86	76
Braam	135	120	125	110	113	98	126	112
Framboos	135	120	125	110	113	98	126	112
Kers, en overige pit- en steenvruchten	158	140	148	130	131	114	149	132
Peer	158	140	148	130	131	114	149	132
Pruim	158	140	148	130	131	114	149	132
Rode bes	135	120	125	110	113	98	126	112
Wijnbouw	90	80	85	75	75	65	86	76
Zwarte bes	158	140	148	130	131	114	149	132
Buitenbloemen (kg N per ha per teelt)								

CONCEPT

Intern gebruik

Buitenbloemen hoge norm	180	160	180	160	150	130	180	160
Buitenbloemen overig	135	120	135	120	113	98	135	120
Tagetes	81	72	71	62	68	59	81	72
Boomkwekerijgewassen (kg N per ha per jaar)								
Laanbomen: onderstammen	36	32	36	32	30	26	36	32
Laanbomen: spillen	81	72	81	72	68	59	81	72
Laanbomen: opzetters	104	92	104	92	86	75	104	92
Sierheesters	68	60	68	60	56	49	68	60
Coniferen (inclusief kerstsparren en dennen)	72	64	72	64	60	52	72	64
Rozen (inclusief zaailingen, onderstammen)	63	56	63	56	53	46	63	56
Bos- en Haagplantsoen	86	76	86	76	71	62	86	76
Vaste planten	158	140	158	140	131	114	158	140
Vruchtbomen: onderstammen	27	24	27	24	23	20	27	24
Vruchtbomen: moerbomen	99	88	99	88	83	72	99	88
Vruchtbomen, overig	122	108	102	88	101	88	95	84
Trek- en besheesters	72	64	72	64	60	52	72	64
Snijgroen	86	76	86	76	71	62	86	76
Ericaceae	63	56	63	56	53	46	63	56
Buxus	86	76	86	76	71	62	86	76
Bosbouw (kg N per ha per jaar)								
Snelgroeiende houtsoorten voor biomassaproductie	81	72	81	72	68	59	81	72

Tabel 9 aandachtsgebieden stikstof

Kaarten met aandachtsgebieden stikstof, aangeduid als categorie 1 en categorie 2.

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 januari 2026.

Intern gebruik

CONCEPT

Intern gebruik

TOELICHTING

1 Inleiding

Deze wijzigingsregeling wijzigt de bepalingen in de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (hierna: Urm) ten aanzien van de stikstofgebruiksnormen en regelt de aanwijzing van aandachtsgebieden stikstof. Stikstofgebruiksnormen betreffen de maximaal toegestane totale hoeveelheid stikstof uit meststoffen, waaronder stikstof uit dierlijke mest en uit kunstmest, die per hectare per jaar, mag worden gebruikt en die zijn vastgesteld per grondsoort en per gewas. De wijziging van de stikstofgebruiksnormen heeft tot doel om op proportionele wijze, en daarmee waar nodig vanuit milieuoogpunt, aan de verplichtingen van de Nitraatrichtlijn te voldoen. De wijziging geeft uitvoering aan één van de maatregelen van het achtste actieprogramma Nitraatrichtlijn (2026-2029) (verder 8e actieprogramma).

In verband met de derogatiebeschikking 2022-2025 zijn met nutriënten verontreinigde gebieden (hierna nv-gebieden) voor grond- en oppervlaktewater aangewezen voor stikstof en fosfor. In de nv-gebieden geldt in gevallen waar de oppervlaktewaterkwaliteit niet voldoet door de nutriëntenbelasting, ook als dat enkel door toedoen is van de fosforconcentraties in het oppervlaktewater, een 20% verlaging op de stikstofgebruiksnormen. De aanwijzing van de nv-gebieden en de daarin onverkort geldende korting van de stikstofgebruiksnormen heeft geleid tot onbegrip. Daarnaast waren er vragen over de actualiteit van de gebruikte data met betrekking tot de landbouwbijdrage voor de aanwijzing van nv-gebieden. Om die reden is bij de invoering van de nv-gebieden toegezegd een actualisatie van de bronnenanalyse te laten uitvoeren. Deze actualisatie heeft in het afgelopen jaar plaatsgevonden en het rapport hierover is op 14 juli 2025 met de Tweede Kamer gedeeld (Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 607).

De Nitraatrichtlijn verplicht lidstaten tot het opstellen van een vierjaarlijks actieprogramma ter verbetering van de waterkwaliteit voor zover het gaat om nutriënten uit agrarische bronnen. Nederland is vervolgens gehouden dat actieprogramma uit te voeren. In dat kader is in het 7e actieprogramma Nitraatrichtlijn de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen aangekondigd. De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) is hierover om advies gevraagd. Voor dat advies heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de uitspoelfracties voor zand- en lössgronden en voor de drie verschillende zandgebieden (Zand-Noord, Zand-Midden en Zand-Zuid afgeleid op basis van de meest recente gegevens van het Landelijk Meetnet Effecten Mestbeleid (LMM). Op 11 april 2025 is dit rapport gedeeld met de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 597). Deze geactualiseerde uitspoelfracties heeft de CDM vervolgens benut in haar advies over de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen. Het doel van dit actualisatieadvies is om met verschillende scenario's inzichtelijk te maken welke stikstofgebruiksnorm voor gewassen in de betreffende grondsoortregio's nodig is om aan de doelstelling van 50 mg/l nitraat in het uitspoelend grondwater, conform de Nitraatrichtlijn, te voldoen.

In het 8e actieprogramma is opgenomen dat zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater de stikstofgebruiksnormen, waar dat nodig is, worden gewijzigd. Met deze wijzigingsregeling wordt de aanpak als opgenomen in het 8e actieprogramma geïmplementeerd. De stikstofgebruiksnormen in de

Intern gebruik

grondsoortregio's zand en löss worden gewijzigd met betrekking tot de grondwaterkwaliteit. Voor oppervlaktewater worden op basis van de meest recente waterkwaliteitsdata en de geactualiseerde bronnenanalyse aandachtsgebieden stikstof aangewezen waar een verlaging van de stikstofgebruiksnormen komt te gelden. Deze wijziging komt in de plaats van de huidige aanwijzing en korting in nv-gebieden.

Met het 8e actieprogramma is ook de omslag naar bedrijfsgerichte doelsturing voor grondwaterkwaliteit ingezet. Doelsturing staat naast de generieke maatregelen. In de uitwerking van deze doelsturingssystematiek wordt ten aanzien van de stikstofgebruiksnormen aan bedrijven die goede resultaten voor de afgesproken doelsturingsaanpak laten zien, ruimte geboden in de voor dat bedrijf toe te passen stikstofgebruiksruimte. De uitwerking daarvan is geen onderdeel van deze wijzigingsregeling.

Hierna zal in paragraaf 2.1 de achtergrond van het stikstofgebruiksnormenstelsel worden toegelicht, waarna wordt ingegaan op de inrichting van deze wijziging langs twee lijnen, te weten grondwater en oppervlaktewater (paragraaf 2.2). Vervolgens wordt in paragraaf 2.3 toegelicht hoe in de zes te onderscheiden grondsoortregio's, klei, veen, noordelijk zand, centraal zand, zuidelijk zand, en löss, op basis van de waterkwaliteitsdata en bestaande rapporten en adviezen de gemaakte keuzes in de hoogte van de stikstofgebruiksnormen wordt onderbouwd. In paragraaf 2.4 wordt voor oppervlaktewater toegelicht op welke wijze de aandachtsgebieden stikstof worden vastgesteld en de daarin toe te passen korting op de stikstofgebruiksnormen.

Tot slot is van de gelegenheid gebruikt gemaakt om de Urm op enkele punten in overeenstemming te brengen met de praktijk, onder andere ten aanzien van het toevoegen van een aardappelras aan de lijst met hoogproductieve rassen waarvoor een hogere stikstofgebruiksnorm van toepassing is, het uitbreiden van tabel 1 van bijlage A van de Urm met enkele kleine gewasgroepen en het wijzigen van stikstofgebruiksnorm voor groenbemesters die per abuis op nul is gezet in het geval een groenbemester als hoofdteelt wordt geteeld. Dit is in hoofdstuk 3 toegelicht. Deze wijzigingsregeling treedt op 1 januari 2026 in werking, de ingangsdatum die ook voorzien is voor het 8e actieprogramma.

2 Wijziging stikstofgebruiksnormen

2.1 Achtergrond stelsel stikstofgebruiksnormen

De invoering van stikstofgebruiksnormen kwam voort uit de uitspraak van het Hof van Justitie (Arrest van het Hof van Justitie van 2 oktober 2003 in zaak C-322/00, Commissie / Nederland). De daaropvolgende inrichting en invoering van het gebruiksnormenstelsel, waaronder de stikstofgebruiksnormen, is in nauw overleg met de Europese Commissie tot stand gekomen. Voor een toelichting op de invoering van de stikstofgebruiksnormen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij de wijziging van de Meststoffenwet met onder andere dit doel (Kamerstukken II 2004/05, 29930, nr. 3). Artikel 10 van de Meststoffenwet biedt de grondslag op basis waarvan de hoogte van stikstofgebruiksnormen kunnen worden vastgesteld. In artikel 10 is onder andere opgenomen dat de hoogte van de toepasselijke stikstofgebruiksnorm verschillend kan worden vastgesteld onder andere naar gelang het specifieke gewas, de ecologische kenmerken van een waterlichaam, de kenmerken van de bodem en de grondsoortregio.

Intern gebruik

Bij de invoering van het stikstofgebruiksnormenstelsel zijn de (wetenschappelijk) onderbouwde bemestingsadviezen van de verschillende gewassen het vertrekpunt geweest voor de vaststelling van de hoogte van de stikstofgebruiksnormen. De bemestingsadviezen zijn adviezen voor de hoeveelheid bemesting per gewas en grondsoort met het oog op een optimale landbouwkundige teelt, op basis van informatie uit veldproeven en andere relevante beschikbare informatie. Deze adviezen zijn wetenschappelijk tot stand gekomen in Bemestingscommissies samengesteld uit deskundigen vanuit de wetenschap en de agrarische sector. Daarnaast is er een protocol om te komen tot actualiseerde bemestingsadviezen, waarin vereisten aan de onderbouwing van het bemestingsadvies zijn neergelegd. Bemestingsadviezen kunnen, naast dat deze worden vastgesteld in Bemestingscommissies, op basis van het protocol worden voorgelegd aan de CDM ter beoordeling.

Bij de invoering van de stikstofgebruiksnormen in 2006 is ervoor gekozen om op basis van het WOG (werkgroep onderbouwing gebruiksnormen) – WOD (werkgroep onderbouwing derogatie) model gebruiksnormen af te leiden. Het WOG-WOD model gaat na of en met welke combinatie van mest- en kunstmestgiften op een bepaalde ruimtelijke schaal aan een nitraatdoelstelling in het bovenste grondwater kan worden voldaan. Bij de invoering van de stikstofgebruiksnormen is op het schaalniveau van de grondsoortregio's (klei, veen, zand, löss) een stikstofgebruiksnorm vastgesteld. Destijds is ervoor gekozen de hoogte van de stikstofgebruiksnormen vast te stellen op het niveau van het gemiddeld bereiken van doelstelling van de Nitraatrichtlijn van 50 mg/l nitraat in het bovenste grondwater per grondsoortregio. Bezien vanuit de doelstelling van 50 mg/l nitraat in het grondwater zijn de stikstofgebruiksnormen op klei en veengronden, waar de grondwaterkwaliteit voldoet, bij de invoering vastgesteld op het niveau van de bemestingsadviezen. De stikstofgebruiksnormen in deze gebieden zijn daarna niet gewijzigd. Voor zand- en lössgronden is bij invoering in 2008 er vanwege de grotere uitspoelingsgevoeligheid van deze gronden voor gekozen om de hoogte van de stikstofgebruiksnorm lager vast te stellen dan het bemestingsadvies. Voor de zuidelijke zandgronden en lössgronden is er vervolgens in 2015 voor uitspoelingsgevoelige gewassen een verlaging op de stikstofgebruiksnorm bijgekomen. De grondsoortregio zand is toen opgesplitst in de Urm in grondsoortregio's noordelijke, westelijke en centrale zandgronden en zuidelijke zandgronden. In het kader van de derogatiebeschikking 2022-2025 zijn recentelijk in de nv-gebieden, waar de grondwaterkwaliteit en, of de oppervlaktewaterkwaliteit op basis van het afwegingskader voor de nv-gebieden niet voldeed, de stikstofgebruiksnormen stapsgewijs verlaagd met 5% in 2024 en 20% in 2025.

2.2 Inrichting wijziging stikstofgebruiksnormen

Sinds de invoering van de stikstofgebruiksnormen in 2006 is de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit in Nederland verbeterd. Desalniettemin worden niet overal de doelen voor grond- en oppervlaktewaterkwaliteit gehaald. De nutriëntenbelasting vanuit de landbouw is hiervoor een belangrijke oorzaak. De normering van het gebruik van stikstof uit meststoffen heeft tot doel om bij te dragen aan de vermindering van deze belasting.

In 2020 heeft de CDM geadviseerd over het stelsel van gebruiksnormen voor stikstof.[1] De CDM concludeerde onder andere dat het

[1] CDM-advies, 2020, 'Verkennende analyse van het stelsel van stikstofgebruiksnormen'.

Intern gebruik

stikstofgebruiksnormenstelsel een essentieel onderdeel zal blijven van het mestbeleid. De CDM gaf in haar advies ook aan dat de doelstelling van maximaal 50 mg nitraat/l gemiddeld op gebiedsniveau (grondsoortregio) niet is gerealiseerd in het zuidelijk zand- en lössgebied. De CDM adviseerde daarom het gat tussen de afgeleide stikstofgebruiksnormen volgens het WOG-WOD-model en de vastgestelde stikstofgebruiksnormen te dichten. Daarnaast adviseerde de CDM dat voor oppervlaktewater de huidige normstelling van stikstofgebruiksnormen op bepaalde punten onvoldoende is. Ter toelichting gaf de CDM in haar advies daarbij aan dat een doelwaarde in het WOG-WOD model opnemen voor oppervlaktewater voor het afleiden van milieukundige gebruiksnormen niet eenvoudig is, omdat:
'a. De stikstofdoelstelling van stikstof in oppervlaktewater geldt momenteel voor KRW-wateren (de wateren waarover Nederland rapporteert aan de Europese Commissie); voor de 'overige wateren' is beleid in ontwikkeling (Van Gaalen et al., 2020). Zodoende zijn er geen eenduidige normen voor kleinere wateren zoals 'boerensloten' of voor drain- en grondwater, de beide 'watersoorten' waarop de UF [red. uitspoelfracties] *waarden zijn gebaseerd;*
b. Genoemde stikstofdoelstelling betreft het gemiddelde voor het zomerhalfjaar, terwijl de UF waarden zijn afgeleid uit metingen in het winterhalfjaar (uitspoelingsseizoen); het concept van uitspoelfracties doet geen recht aan de KRW toetsingsmethode;
c. Genoemde stikstofdoelstelling betreft totaal stikstof, inclusief niet-opgelost (deeltjes) stikstof, terwijl UF is berekend op basis van alleen opgelost totaalstikstof.'[2]

Vanwege bovenstaande verschillen tussen metingen tussen grond- en oppervlaktewater en de grotere complexiteit van de normstelling voor oppervlaktewater is ervoor gekozen om grondwater en oppervlaktewater langs twee verschillende lijnen mee te nemen in de onderhavige wijziging van de stikstofgebruiksnormen.

Voor grondwater is de wijziging van de stikstofgebruiksnormen gericht op de grondwaterkwaliteit afhankelijk van gewas en de betreffende grondsoortregio. De CDM is om advies gevraagd over een actualisatie van de stikstofgebruiksnormen met het oog op de kwaliteit van het grondwater in een grondsoortregio.[3] Omdat de grondwaterkwaliteit in de klei- en veenregio op orde is, is deze niet meegenomen in het advies van de CDM. In het CDM-advies 'Actualisering stikstofgebruiksnormen voor gewassen op zand- en lössgrond in Nederland' (29 augustus 2025) is aangesloten bij de toepassing van het WOG-WOD model zoals deze bij de invoering van de stikstofgebruiksnormen is gebruikt. Dit betekent dat de normstelling voor oppervlaktewater, net als bij de invoering van de stikstofgebruiksnormen, niet is meegenomen als milieukundige doelstelling in het afleiden van stikstofgebruiksnormen in het CDM-actualisatieadvies. Desalniettemin heeft de hoogte van een stikstofgebruiksnorm in potentie wel effect op de uit- en afspoeling van nutriënten naar het oppervlaktewater en daarmee op de oppervlaktewaterkwaliteit. De wijziging van de stikstofgebruiksnormen in relatie tot de grondwaterkwaliteit wordt verder toegelicht in de volgende paragraaf 2.3 en voor oppervlaktewater in paragraaf 2.4.

Op hoofdlijnen houdt de wijziging van de stikstofgebruiksnormen voor oppervlaktewater een gebiedsgerichte aanpak in. Voor gebieden waar de oppervlaktewaterkwaliteit niet voldoet in relatie tot stikstof en er sprake is van

[2] CDM-advies, 2020, 'Verkennende analyse van het stelsel van stikstofgebruiksnormen', p.5-6.

[3] CDM 2025, 'Actualisatie stikstofgebruiksnormen in relatie tot grondwaterkwaliteit'.

Intern gebruik

een substantiële belasting van stikstof vanuit de landbouw (meer dan 19%) wordt de algemene stikstofgebruiksnorm (bijlage A, tabel 1 Urm) verlaagd. Hierbij wordt, afhankelijk van de overschrijding in het betreffende KRW-waterlichaam, voor stikstof een verlaging van de stikstofgebruiksnorm doorgevoerd op basis van de door waterschappen aangeleverde gegevens over de kwaliteit van het oppervlaktewater afgezet tegen in het kader van de KRW vastgestelde oppervlaktewaternormen.
Voor de aanwijzing van deze gebieden, aandachtsgebieden stikstof, is gekozen voor een aanpak in het verlengde van de nv-gebieden aanpak voor oppervlaktewater vanuit de derogatiebeschikking 2022-2025. Zie hierover verder paragraaf 2.4.

De basis voor de van toepassing zijnde stikstofgebruiksnormen zijn, net als voor het CDM-advies over de actualisatie van de stikstofgebruiksnormen, de (wetenschappelijk) onderbouwde bemestingsadviezen. Voor de aanpassing van de stikstofgebruiksnormen per gewas en grondsoortregio voor grondwater (paragraaf 2.3) en de verlaging van deze norm in aandachtsgebieden stikstof voor oppervlaktewater (in 2.4) is eveneens dit bemestingsadvies het vertrekpunt. Dit betekent dat bij de verlaging van de stikstofgebruiksnorm in aandachtsgebieden stikstof een percentage van het bemestingsadvies is gehanteerd met welk getal de algemene stikstofgebruiksnorm wordt verlaagd.

2.3 Wijziging stikstofgebruiksnormen in relatie tot de grondwaterkwaliteit

De wijziging van de stikstofgebruiksnormen in tabel 1 van bijlage A (artikel I, onderdeel E, van deze wijzigingsregeling) is gebaseerd op het CDM-advies 'Actualisering stikstofgebruiksnormen voor gewassen op zand- en lössgrond in Nederland' (verder CDM-actualisatieadvies). Daarnaast is de huidige waterkwaliteit meegewogen zoals gerapporteerd door het RIVM en het 'Ex ante onderzoek 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn' (verder Ex-ante onderzoek) uitgevoerd door Wageningen Environmental Research (verder WEnR). Dit rapport is met het concept 8e actieprogramma aangeboden aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2024/25, 33037, nr. 607). Het algemene beeld dat naar voren komt uit dit rapport ten aanzien van de verwachte ontwikkeling van de grondwaterkwaliteit in een grondsoortregio voortkomend uit een aanpassing van de stikstofgebruiksnormen, is benut voor de onderbouwing van de gewijzigde stikstofgebruiksnormen. De grondwaterkwaliteit is op orde in de grondsoortregio's klei en veen. Om die reden blijven de algemene stikstofgebruiksnormen in tabel 1 van bijlage A van de Urm ongewijzigd.

De grondwaterkwaliteit in relatie tot het mestbeleid wordt beschouwd op basis van de gemeten gemiddelde nitraatconcentratie (in mg/l als NO3) in het uitspoelingswater in de wortelzone per grondsoortregio dat wordt gemeten in het kader van het LMM op landbouwbedrijven. Om een goed beeld te hebben van de grondwaterkwaliteit wordt hiervoor gekeken naar een langere periode. Op basis van de Nitraatrapportage is inzichtelijk dat de daling van nitraatconcentraties in het water dat uitspoelt van percelen op landbouwbederijven in de zand-, löss- en kleiregio vanaf 2012 stagneerde.[4] Om zicht te hebben op de langjarige ontwikkeling van de gemiddelde nitraatconcentratie per zandregio, is de periode 2012-2024 beschouwd. Hiermee worden dus ook de meest recente grondwaterkwaliteitsgegevens zoals die zijn gerapporteerd door het RIVM op haar website benut. In aanvulling zijn ook gegevens over het ondiepe grondwater (5-

[4] RIVM, Nitraatrapportage 2024, p.24.

Intern gebruik

15 meter) uit het Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit (LMG), waarmee de nutriëntenconcentraties in diepere grondwaterlagen, betrokken.

In het CDM-actualisatieadvies zijn verschillende scenario's doorgerekend met het WOG-WOD model voor zand- en lössgrond voor gezamenlijk grasland en snijmais en de groep akker- en tuinbouwgewassen (AT-gewassen). Hierbij is gebruik gemaakt van de uitspoelfracties die zijn gerapporteerd door het RIVM. In de scenario's is het milieukundig doel van 50 mg/l nitraat het vertrekpunt. Op basis van dat doel is berekend op welke hoogte de stikstofgebruiksnormen zouden kunnen worden vastgesteld voor de gewassen gras, mais, uitspoelingsgevoelige AT-gewassen en niet-uitspoelingsgevoelige AT-gewassen. In het CDM-actualisatieadvies is de berekende hoogte van de stikstofgebruiksnorm weergegeven als een percentage van het bemestingsadvies. De scenario's zijn onderscheiden in een aantal factoren. Een belangrijke factor is het al dan niet meewegen van het gebiedsgemiddelde, en daarmee de lage uitspoelingsgevoeligheid van gras om zo gebiedsgemiddeld de 50 mg/l nitraat in het uitspoelend grondwater per grondsoortregio te behalen.

In het RIVM-rapport met de geactualiseerde uitspoelfracties is reeds onderscheid gemaakt tussen de drie verschillende zandregio's op basis van de LMM grondsoortregio's. De terminologie voor de grondsoortregio's in het LMM is Klei, Veen, Zand-Noord, Zand-Midden, Zand-Zuid en Löss. In het CDM-actualisatieadvies is dit onderscheid eveneens gemaakt. In de Urm wordt een andere terminologie gebruikt voor de grondsoortregio's dan in het LMM te weten: kleigrond, veengrond, noordelijke zandgronden, westelijke zandgronden, centrale zandgronden, zuidelijk zandgrond, en lössgrond. Deze gebieden in de Urm verschillen in beperkte mate van de gebieden in de LMM. Voor de vaststelling van de stikstofgebruiksnormen zijn de grondwaterkwaliteitsdata van het LMM gebruikt en is waar het de grondwaterkwaliteit betreft de terminologie van het LMM aangehouden. Voor het vaststellen van de stikstofgebruiksnormen gaat het om de terminologie van de Urm. Met dit wijzigingsvoorstel worden voor de grondsoortregio centrale zandgronden specifieke stikstofgebruiksnormen geïntroduceerd om daarmee aan te sluiten bij de waterkwaliteitsopgave in die grondsoortregio.

Onderstaand wordt de wijziging van de stikstofgebruiksnormen in tabel 1 van bijlage A voor grondwater per grondsoortregio voor de drie te onderscheiden zandregio's toegelicht op basis van de genoemde rapporten. Tot slot wordt toegelicht waarom de stikstofgebruiksnormen voor de grondsoortregio lössgrond ongewijzigd blijven ten opzichte van 2025.

2.3.1 Noordelijke en westelijke zandgronden

De huidige grondwaterkwaliteit in deze grondsoortregio voldoet gemiddeld aan de norm van 50 mg/l nitraat van de Nitraatrichtlijn. De gemeten gemiddelde nitraatconcentratie (in mg/l als NO3) in het water dat uitspoelt uit de wortelzone op landbouwbedrijven in het LMM in Zand-Noord lag in de periode 2012-2024 gemiddeld onder de norm van 50 mg/l, te weten 40,9 mg/l nitraat.[5] Daarnaast laat de grondwaterkwaliteit in Zand-Noord geen negatieve of stijgende trend zien, wat een vereiste is vanuit de Grondwaterrichtlijn2006/118/EG.[6] Ook

[5] RIVM, https://www.rivm.nl/landelijk-meetnet-effecten-mestbeleid/onderzoeksresultaten/trendrapportage (onder 'Nitraat in uitspoelend water', figuur 7).

[6] RIVM, Nitraatrapportage 2024, p.126.

Intern gebruik

Notes

1-1

07-10
Akkoord met oplegger en brief.
Graag de uitvraag voor landsadvocaat voor nu nog even aanhouden, daar nog overleg over.
MR stukken akkoord
N.A.V. deze stukken nog een punt uitzoeken: zijn er mogelijkheden om boeren in zand zuid te compenseren met bijvoorbeeld een investeringsregeling om aan precisiebemesting te gaan doen? Omdat hun opgave zoveel groter is en omdat daarmee mogelijk bepaalde teelten mogelijk blijven. (Antwoord van die laatste vraag mag in eerste instantie op de mail naar PA)

Notes

1-1 Graag de aanpassingen doen in de uitvraag, bij vragen graag bellen met PA.

7-1 Hier toevoegen dat dat ook bij de andere actieprogramma's was

8-1 Eerste bullet van maken: klopt het dat het juist is om het 8e AP als geheel pakket van maatregelen te toetsen aan de KRW?

8-2 De tweede bullet: dit hoeft niet aan landsadvocaat gevraagd, maar kan ook aan I&W toch? Dan dat doen

8-3 Hiervan maken: klopt het dat er binnen de KRW ruimte is om de huidige maatregel tot aanwijzing van nv-gebieden…t\/m… stikstof en water, toe te passen omdat het zeker niet waarschijnlijk is dat er achteruitgang zal zijn van waterlichamen, waarbij: [en dan die volgende bullets]

8-4 Deze bullet kan dan weg

8-5 Niet "een rol spelen", maar " hierbij uitgelegd worden"

8-6 Nog een bullet toevoegen:
In hoeverre speelden de bovenstaande punten een rol bij de beoordeling van de voorgaande actieprogramma's?